

Tilgang af Medlemmer, skjøndt der i Bankens Statutter findes en Bestemmelse, som havde vakt Uro hos Mange. I § 5 hedder det nemlig: »Ethvert Medlem hæfter, naar Bankens Formue viser sig utilstrækkelig, solidarisk med hele sin Formue for enhver af Banken lovlig stiftet Gjeldspost«; men nærmere beseet er det just denne Bestemmelse, der giver disse Banker, hvoraf der nu i Tydskland er over 600, med en aarlig Omsætning af omtrent 120 Millioner Rdl., deres store Betydning. Den nordtyske Foreningslov af 4de Juli 1868 tillader ikke, at en saadan Bank spiser sine Creditorer af med en Accord, men paa den anden Side fastsætter den, at skulde en saadan Bank gaae fallit, indtræder det solidariske Ansvar først, naar det har viist sig, at Underbalancen ikke kan dækkes ved Fordeling mellem Medlemmerne, der jo alle have indskudt lige Meget. Den solidariske Ansvarlighed er altsaa en stor Sikkerhed for Alle, der inlader sig med Banken, og i Virkeligheden ikke meget besværende for Medlemmerne. — Det fortjener at bemærkes, at Bestyrelsen for Folkebanken i Solingen ingen fast Løn oppebærer, men kun faaer en vis Andel af Forretningens Udbytte.

At Lassalles Indflydelse er aftaget i Solingen, er saa meget mærkeligere, som det er fra Solingen, at Lassalle i September 1863, »omjublet af ti tusinde Arbejdere«, sendte sit berømte Telegram til Bismark. Da Borgemeesteren i Solingen med Bajonetter og Sabler havde opløst en af Lassalle sammenkaldt Arbejderforsamling, drog denne i et fuldstændigt Triumftog til Telegrafstationen, hvor han telegraferede til Bismark og udbad sig hans Afgjærelse. Den forlangte Afgjærelse kom og gik Borgemeesteren imod. Modsatningerne Lassalle og Bismark søgte hinanden; de mødtes i hadefuld Bekæmpelse af det national-liberale Parti, »Fremskridtspartiet«, »Bourgeoisiet«, hvortil den af Lassalle haanede Schulze-Delitzsch hørte og hører. — Hin Forening mellem yderste Venstre og Høire bestaaer dog ikke mere, Bismark behøver for Tiden ingen Alliancer; men derfor er det ikke forbi med Lassallianerne, thi desværre kan man ikke sige om Tydskland i dets Helhed, hvad ovenfor er sagt om Solingen. Den 31te August 1864 døde Lassalle i Genf, efter at være bleven saaret i en Duel, der var foranlediget ved et Kjærlighedsforhold; hans Lig blev balsameret og ført til Tydskland, og saa mægtig blev Bevægelsen overalt, hvor det kom frem, at det preussiske Politisatte sig i Besiddelse af det i Cöln. Af Politibetjente blev det ført til Breslau og der begravet i Overværelse af en stor Politistyrke. Den lidenskabelige, lærde og begavede, veltalende og energiske, men hensynsløse og hovmodige, sandselige og selvkjærlige Lassalle blev efter sin Død gjort til det nittende Aarhundredes Messias, og Lassallianismen tæller Troende i tusindvis — Tydskland har sine Communister saa godt som Frankrig og Schweitz.

Charles Darwin.

III.

Hans Lære.

Der staaer nu tilbage at give en sammentrængt Fremstilling af Udviklingsgangen i den Darwinske Lære, men denne fattes først tilfulde ved at sees i Relation til sin ligefremme Modsatning, »den miraculeuse Skabelseseori«. Ifølge denne Theori har Jorden undergaaet en Række uforklarlige periodiske Omvæltninger, der have tilintetgjort hele den samtidige Dyre- og Planterorden; men ved Begyndelsen af enhver ny Periode er der tillige fremstaaet en Befolkning af nye, formerede og forbedrede Organismer, Alt i Kraft af Skaberens Villie. Denne Lære repræsenteres fornemmelig af Moses, Linné, Cuvier og Schweitzer-Geologen Agassiz; Moses' bibelske Autoritet og de andre geniale Mænds Verdensberømmelse, der med Rette var erhvervet ved deres eminente videnskabelige Dygtighed og epochegjørende Ydelser paa Naturvidenskabens Omraade, gav Læren en saadan Betydning, at den var den alt beherskende lige til Darwins Fremstaaen. Vel havde allerede tidligere en hel Række Naturforskere og Naturfilosofier bekæmpet denne Opfattelse af Organismernes Tilbliven, hvoraf de mest fremragende vare Aristoteles, Goethe, Geoffroy St. Hilaire, dog fremfor alle Lamarck, og i Modsatning dertil opstillet Udviklingstheorien eller Organismernes successive Udvikling fra en eneste eller fra meget faa Urformer gennem Afstamning og Varieren; men det lykkedes først Darwin at bringe denne Lære til fuld Anerkjendelse. Ved indtrængende at gennemgranske Organismernes Forplantning og ved at følge Afstamningen og Afartningen i alle Retninger har han nemlig hævet Theorien fra en Hypothese

til en videnskabelig Lære, der i konsekvent Sammenhæng afslører for os de naturlige fysiske og mekaniske Aarsager for Organismernes Udvikling og Formning: Loven for hele den organiske Naturs, for alle Dyre- og Planterarters Tilbliven og evige, ubegrænsede Udvikling. Denne Lære er det som han kalder Selectionstheorien eller Theorien om den naturlige Forplantning ved Naturens Kaa-ring, *selectio naturalis*, og som vi nu ville bestræbe os for at gjengive i en saa sammentrængt, men tillige saa klar Fremstilling som mulig.

Skaberen har fra Begyndelsen af frembragt enkelte eller ganske faa Plante- og Dyreformer — ja maaskee kun een eneste — med en Livsevne, i Kraft af hvilken disse Organismer vare istand til at udvikle og forplante sig, samt tillige til ved enhver Forplantning at variere i en hvilkenkomhelst Retning om end nok saa lidt, hvad Darwin kalder: »naturlig Forplantning med Afartningsevne«. Aarsagerne til denne Afartning søger Darwin hovedsagelig i Forplantningsfunctionerne, og for en mindre Del i de ydre Livsbetingelsers umiddelbare Indflydelse.

Disse smaa Afvigelser fra Forældrenes Typus kunne være skadelige, ligegyldige eller nyttige, og om de endog vare nok saa ringe, medførte de dog, at Individerne med de førstnævnte Afvigelser havde den ringeste og Individerne med den sidstnævnte den største Udsigt til at overleve de andre og til at forplante sig videre. De overlevende Individer ville nu overføre de dem nyttig blevne Afvigelser paa deres Efterkommere, og naar nu disse atter efter 10 Generationer eengang varierede i samme Retning og Styrke, saa var Afartningsmaalet og som Følge deraf tillige Udsigten til at overleve de andre Individer end yderligere forøget. Naturen begunstiger altsaa fortrinsviis Forplantningen af de Individer, der ere i Besiddelse af nyttige Afartningsevner, paa de andre Individets Bekostning, og den lader disse Afartninger stige til en stedse høiere Potens hos de senere Efterkommere, ganske paa samme Maade som en Kvægopdrætter bærer sig ad ved Forædlingen af sine Racers for at udvikle de Egenskaber, som han eftertragter, og ganske ved det samme Middel: »Avlsvalget«.

Efter tusinde, titusinde, hundredetusinde Generationer kan saaledes hos en enkelt Efterkommer af en første Urform hin Afvigelse blive potenseret hundrede, tusinde, titusinde Gange; der kan af den første næsten umærkelige Afartning opstaae en virkelig Afart, en egen Art, en anden Slægt, ja efter en Million eller endnu flere Generationer en anden Orden eller Classe af Organismer; thi der foreligger ingen naturlig Aarsag eller logisk Grund til at antage, at Maalet for de langsomme Afændringer et eller andet Sted skulde finde sin Begrænsning.

Men en Afartning, der i een Egn, under een Situation, under eet Samfund o. s. v. er nyttig, kan under andre være skadelig, og der kan derfor ogsaa af den samme Urform under forskellige ydre Forhold opstaae Afartninger i ganske forskellige Retninger, der, naar de vedblive, med Tiden lidt efter lidt danne ganske forskellige Slægter, Familier og Classer, hvad Darwin betegner med Navnet: »Charakterens Divergens«. Da altsaa Nyttens af enhver Slags Afændring er afhængig af Beskaffenheden af de ydre Livsbetingelser, under hvilken den forekommer, og da disse Afændringer under andre Betingelser maaskee være af en anden Beskaffenhed, saa bestaaer Naturens Opdræt i »en fortsat Tilpasning af de organiske Former til de ydre Livsbetingelser« og en Vænnen sig til disse. Disse Betingelser ere Bopælen, Jordbunden, Klimaet, Lyset, Næringen, men fremfor Alt Vexeldriften mellem de sammenboende Organismer, deres Leven af hverandre, Nødvendigheden af gjensidig at søge at fortrænge og ødelegge hverandre, som Følge af at langt fra Alle, der blive fødte sammen, kunne fortsætte Samlivet med hverandre. Og her have vi saaledes Darwins Lære om »Kampen for Tilværelsen« med dens Scir og Liv for de ved en fortsat Udvikling og Udbredelse fuldkommengjorte Slægter, og med dens Tilintetgjørelse af de ved en ringere Udvikling besejrede.

Jo flere organiske Former der saaledes opstaae, desto mangfoldigere blive følgelig igjen Livsbetingelserne; men deraf fremstaaer atter en vedvarende Forandring, Fuldkommengjørelse og Mangfoldiggjørelse af enkelte Organer, medens andre forsvinde — ikke som en Følge af Tilfældet, men som en Følge af en aldeles nødvendig, lovbunden Fremtoning. Mange Organer maae, som Følge af »Brug«, udvikle sig videre og fuldkommengjøres, medens andre ved »Ikke-Brug« lidt efter lidt gaae tilbage og svinde bort — »Darwins rudimentære Organer« — naar de under forandrede Livsbetingelser ikke mere ere nødvendige eller maaskee endogsaa skadelige. Ligesom den naturlige For-

plantning lidt efter lidt differentierer hele Organismer for at tilpasse dem efter de forskellige Livsbetingelser, saaledes gaar den ogsaa ofte tilværks med eensartede Organer, der forekomme i større Antal eller mere udviklede hos Individet af samme Slags.

Naar arvelige Afændringer imidlertid først fremtræde eller erhverves i en vis Levealder, saa nedarves de ogsaa kun i denne Levealder paa Efterkommerne, og disse faae nu med den fremrykkende Alder nye Former og gennemløbe fra Embryon-tilstanden af en »Metamorfose«, medens der gives andre Organismer, som beholde næsten ganske den samme embryonale Form, og deraf kommer det, at Væsenernes oprindelige Slægtskab sædvanlig længst røbes ved Overensstemmelsen i Embryon-Tilstanden.

Den gradvise Fremstaaen af saa mange altid mangfoldigere og i Almindelighed ogsaa fuldkommnere Væsener ved Forplantning med Afartning under en samtidig Uddøen af andre, sammenligner Darwin med et Træes Udvikling. Stammen danner Urformerne, Hoved- og Bigrenene Ordener, Slægter og Arter, og dette naturlige System kan ikke fremstilles paa anden Maade end i Form af et Stamtræ. Dette Træ strækker sig igennem alle Bjergformationer ud fra Dybet, men da det alt i Siturtiden har delt sig i mange Grene, saa maa den egentlige Stamme være leiret i endnu ældre og dybere Lag, som endnu ikke ere opdagede eller komne til vor Erkjendelse, enten fordi de ved metamorforiske Processer ere forandrede og derved tilligemed deres organiske Rester blevne ukjendelige, eller fordi de ligge under Oceanet; thi det kunde være muligt, at Verdenshavet siden den siluriske Periode i det Hele taget er under Sænkning, ligesom vort nuværende Continent i det Hele taget er under en vedvarende Hævning.

Organismernes Udbredelsesmaade tilskriver Darwin, afseet fra den tilfældige og leilighedsvise Udbredelse af enkelte Individer, hovedsagelig de store klimatiske og geografiske Forandringer, f. Ex. Istiden, som alle Dele af Jordoverfladen have undergaaet, og som have drevet dens Beboere hen til andre Egne og jævnet Veie for dem snart her snart der, saa at mange Beboere af den tempererede Zone endog have overskredet Ækvator og forplantet deres Art til en anden Hemisfære.

Darwins omstændelige Beviisførelse for hans ovenfor fremstillede Lære med dens Masser af Kjendsgjæringer kunne vi i denne Tidendes begrænsede Rum naturligviis ligesaa lidt give nogen Fremstilling af, som af de Indvendinger, der ere fremkomne imod den; vi maae her indskrænke os til at henvise de Læsere, der gennem populære Skrifter maatte ønske at gjøre sig yderligere fortrolig hermed, til tvende fortræffelige Arbejder: »Kurze Darstellung der Lehre Darwins, mit 38 Holzschnitten« af Dr. Dub og »Natürliche Schöpfungsgeschichte« af Dr. Haeckel.

Heller ikke ere vi istand til, af ovennævnte Grund, at give nogen Fremstilling af Darwinismens for Tiden uoverskuelige Betydning for Verdensopfattelsen; vi kunne kun gjøre opmærksom paa, at Darwin — ved at give Loven for alle organiske Væseners Tilbliven og evige Udvikling, lige fra Cellen til den ypperste Fremtoning, Mennesket, — ikke alene rammer Zoologien, Botaniken, den sammenlignende Anatomi og Embryologien i deres inderste Væsen, men at selv Anthropologien, Ethnologien, Filosofien, navnlig Psychologien, og Theologien, ikke kunne unddrage sig Lærens revolutionnaire Virkninger.

Begyndende med Cellen, Urtyperne eller Urtyperne, giver Darwin os Loven for alle Organismers Tilbliven: den naturlige Forplantning, men ud over dette Stadium gaaer han ikke; han giver os ikke den sidste Aarsag (*ultima ratio*) til denne Lov, selve Materiens Evne til at opføre denne Tilblivelses- og Udviklings-Bygning; men ville vi nogensinde naae til Erkjendelsen heraf? Med vor nuværende Erkjendelsesevnes Begrænsning maae vi vistnok besvare dette Spørgsmaal med et bestemt Nej; vi ville ligesaa lidt kunne opfatte den sidste Aarsag til denne Lov som de sidste Aarsager til Lovene for Himmellegemernes og de uorganiske Legemers Tilbliven og Væren, Tyngden og Affiniteten.

Den næstsidste Aarsag da? Ja, den ane vi i Urslimen — Protoplasmet — denne æggehvide-lignende Materie, som i en halv flydende Tætheds-tilstand findes hos alle levende Organismer, og som er den oprindelige Bærer og Skaber af alle Livsfrembringelser og alle organiske Formdannelser. Men den sande sidste Aarsag til denne Lov ville først de fortsat udviklede Menneskeslægter komme til at skue — ja maaskee først en hel ny Slægt, udgaaet af Menneske-Pattedyret. R—r.